ma.ſed in mo. Viſitant autem dæmones mortuorum ſepulchra, volentes imbuere homines periculoſa doctrina, quòd ſcilicet mortuorum animæ dæmones fiunt. CYRIL. Quòd autem nudus petebat defunctorum ſepulchra, dæmonia ferocitatis erat indiciū: permittit autem quoſdam diſpēſatiue Deus ſubeſſe dæmonibus, vt nos perpendamus ꝑ eos quales ſunt dæmones erga nos, vt rēnuamus ei ſubiici velle, & ſic vno patiente ædificantur quamplures. CHRY. Quia vero hominem eum populi fatebantur acceſſerunt dæmones diuinitatem prædicantes ipſi⁹, quam etiam mare ſua tranquillitate clamauerat: vnde ſequitur. {Is vt vidit Ieſum proci. ante il. & excl. vo. ma. & dixit.} CYRIL. Attendas hic timorem annexū audaciæ, & deſperationi multæ. ſignum enim diabolicæ deſperationis eſt in audendo dicere. {Quid mihi & tibi eſt Ieſu fili Dei altiſſimi?} Timoris vero cum præcatur. {Obſecro te, ne me torqueas. Sed ſi noſti eū eſſe filium Dei altiſſimi, fateris eum Deum cœli & terræ, & eorum quæ continentur in eis. Qualiter igitur non tua, immo ſua vſurpas, & dicis: {Quid mihi & tibi? Quis autem principum terrenorū omnino ſuſtinebit a Barbaris laceſſiri ſuo ſubiectas imperio? vnde ſequitur: {Præcipie. n. ſpi: immun. vt exi ab homine.} Et neceſſitatem præcepti oſtendit ſubdens. {Multis enim tē. arri. il. & vincie. ca. & compedibus cuſto. & ru. vin. age: a demo. in deſerto.} CHRY. Vnde, quia nemo audebat dæmoniacum tenere: ipſe Chriſtus ad eum vadit alloquens ipſum. Sequitur. {Interroga. au. il. Ie. di. Quod ti. no. eſt.} Non velut inſcius nomen inquirit, ſed vt confeſſa peſte quam tolerabat, virtus curantis gratior emicaret. BEDA. Sed & noſtri temporis Sacerdotes qui per exorciſmi gratiam dæmones eiicere norunt, ſolent dicere patientes non aliter valere curari, niſi omne quod ab immundis ſpiritibus vigilantes dormienteſue pertulerint, confitendo patenter exponant, & maxime quando corporis humani concubitum petere ſe, ac patrare confingunt. vnde & hic confeſſio ſubditur. {At ille dixit: Legio. quia intra demo. mul. in eum.} GREGO. Niſſenus: Imitantes quidam dæmones ſupernas malitias, & legiones Angelicas dicunt ſe legionem, ſicut & eorum princeps dicit ſe poſiturū thronum ſuper aſtra, vt fiat altiſſimo ſimilis. CHRY. Poſtquàm autem dominus ſuperuenerat, dæmonibus creaturam Dei perturbantibus, putabant eum propter exceſſum eorum quæ fiebant nō expectare tempus ſupplicii, & quia culpam diffiteri nō poterant, inſtant ne cito ſuſtineant pœnam. vnde ſequitur. {Et roga. il. ne im. il. vt in abyſ. irent.} THEO. Quod quidem poſtulant dæmones volentes adhuc cum hominibus conuerſari. CYRIL. Hoc autem palam eſt, ꝙ æmulæ cateruæ maieſtatis diuinæ, ineffabili potenita Saluatoris detrudebantur ad inferna. MAXI. Statuit autem Deus vnicuique maneri ei peccatorum conſonam pœnam, gehennam ignis propter carnis incendium, ſtridorem dētium propter riſum laſciuum, intolerabilem ſitim propter voluptatem & crapulam, peruigilem vermem propter obliquum, & malignum cor, caliginem perpetuam propter ignorantiam, & fallaciam, lymbum abyſſi propter ſuperbiam. vnde dæmonibus tāquam ſuperbis abyſſus delegatur: Sequitur, {Erat autem ibi grex mul. por. paſcentium in monte.

Lib.2.c.24. AVG. de Conſ. Euange. Quod Marcus dixit circa montem fuiſſe gregem porcorum: Lucas autē in monte, non repugnat. grex enim porcorum tam magnus fuit, vt aliquid eius eſſet in monte aliquid circa montem: erant enim duo millia porcorum, ſicut Marcus expræſſit. AMBRO. Dæmones autem cœleſtis luminis claritatem ſuſtinere non poterāt, vt qui oculos dolent radios Solis ferre non poſſunt. CYRIL. Et ideo turba immundorum ſpirituum petit mitti in conformē ſibi gregem immundorum porcorum. Sequitur. {Et roga. eum, vt permit. eos in il. ingredi. ATHA. in vita Antonii. Quòd ſi ſuper porcos poteſtatem non habent: multo magis nullum habent dominium contra homines factos ad imaginem Dei. oportet ergo Deum ſolum timere: contemnere autem illos. CYRILL. Dominus autem conceſſit eis poteſtatem, vt hoc inter cætera fiat nobis cauſa ſalutis, & roboris ſpes. Sequitur: {Et permiſit illos.} Conſiderare ergo oportet, quòd dæmones praui ſunt, & hoſtiles his, qui eis ſunt ſubditi, vt poteſt patere ex eo, quòd præcipitauerunt, & ſuffocauerunt in aquis. vnde ſequitur. {Exie. ergo dæmo. ab ho. & intra. in por. & impe. abiit grex per præceps in ſta. & ſuffo. eſt.} Et ideo conceſſit eis Chriſtus petentibus, vt ex euētu appereat quàm ſint crudeles. Erat etiā neceſſarium oſtendere filium Dei prouidentiam rerum habere non minus q̄ pater, vt æqualitatis decor in vtroque appareat: TITVS. Fugam autem paſtores arripiunt, ne cum porcis perirent. vnde ſequitur. {Quod vt vide. fa. qui paſce. fu. & nuncia. in ciuit. & in vil. & huiuſmodi terro. ciui. intulerūt. Duxit autem eos ad Saluatorem damni neceſſitas. Sequitur. {Exie. au. vide. quod fa. eſt, & ve. ad Ieſum.} Vbi cōſidera, ꝙ dum Deus homines punit in rebus confert beneficium animabus. Cum autē profecti eſſent, viderunt ſanum eum qui iugiter vexabatur. Sequitur. Et inue. ho. ſe. a quo dæmo. exi. veſtitum. Qui antea continuo nudus erat, {ac ſana mente ad pedes eius.} non enim diſcedit a pedibus, a quibus eſt nactus ſalutem, & ſic agnoſcentes ſignum, mirati ſunt paſſionis remedium, & obſtupuerunt in facto. Sequitur. H {Et timuerunt.} Hoc autem factum partim viſu cœperunt, partim verbis audiuerant. Sequitur: {Nunciauerunt autem illis qui viderant quomodo ſanus factus eſt a legione. Oportebat autē eos ſupplicare domino ne inde recederet, ſed cuſtos eſſet regionis ne dæmones haberent acceſſum ad eos: ſed præ timore propriam ſalutem amiſerunt: rogantes Saluatorem recedere. Sequitur. {Et rog. il. om. multitu. regionis Gerazenorum, vt diſcederet ab ipſis, quia timore magno tenebantur.} THEO. Timebant enim ne iterum damnum aliquod paterentur, ſicut paſſi fuerant in ſubmerſione porcorum. CHRY. Attendas autem Chriſti humilitatem, poſtquàm enim collatis a ſe talibus beneficiis emittebant eum, non obſtat, ſed diſcedit. eos qui ipſos indignos ſua doctrina promulgauerant reliquens. Sequitur. {Ipſe autem aſcendens nauim reuerſus eſt.} TITVS. Sed eo diſcendente, ille, qui paſſus fuerat a Saluatore non diſcedit. Sequitur. I {Et rogabat illum, a quo dæmonia exierant, vt cum eo eſſet. THEO. Nam ſicut expertus timebat ne forte elongatus a Ieſu, rurſus dęmonibus eſſet paratus, dominus autem oſtendit ei, quòd quàmuis non ſit cum eo præſentialiter, tamen poteſt eum gratia ſua protegere. Sequitur enim: {Dimiſit autem eum Ieſus dicens: Redi in domum tuā, & narra quanta tibi fecit Deus. Non autem dixit: Quanta tibi feci ego, formam præbens humilitatis, vt rectitudines noſtras referamus in Deum. TITVS. Nec tamen præuaricatur in lege veritatis, quicquid enim filius operatur, pater operatur. Cur autem qui vbique omnes liberatos monebat nulli dicere huic liberato a legione dicit, narra quanta tibi fecit Deus, quia ſcilicet tota regio illa Deum ignorabat irretita cultibus dæmonium. Vel verius, quandoquidem ad patrem retorquet miraculum dicit. {Narra.} cum vero loquitur de ſeipſo monet nulli dicere. Ille autem qui liberatus eſt a dæmonibus: nouerat K Deum eſſe Ieſum, & ideo prædicauit quanta fecit illi Ieſus. Sequitur enim: {Et abiit per vniuerſam ciuitatem prędicans quanta illi fecit Ieſus. CHRYSOSTOMVS. Et ſic illos qui ſe indignos ſua doctrina promulgauerant derelinquens ſtatuit eis eum in magiſtrum, qui fuerat a dæmonibus liberatus. BEDA. Myſtice autem Geraſa ſignificat nationem Gentiū, quas poſt paſſionem, & reſurrectionem ſuam dominus per prædicatores viſitauit, vnde Geraſa, vel Gergeſi, vt quidam legunt, interpretatur colonum eiiciens, idest diabolum, a quo prius incolebatur, vel aduena propinquans, qui prius longe erat. AMBROSIVS: Licet autem diſcordet numerus curatorum a Chriſto ſecundum Lucam & Matthęum, tamen concordat myſterium. Vt enim iſte qui habebat dæmonium populi Gentilis eſt figura, duo quoque illi ſimiliter figuram populi Gentilis accipiunt, quoniam cum tres filios Noe generauerit: Sem, Cham, & Iaphet: Sem tantummodo familia in poſſeſſionem aſcita eſt Dei, ex duobus illis diuerſarum nationum populi

Præcipiebat enim ſpiritui immū do, vt exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, & vinciebatur cathenis, & cōpedibus cuſtoditus & ruptis vinculis agebatur a dæmonio in deſerto. Interrogauit autem illum Ieſus dicens: Quod tibi nomen eſt? At ille dixit: Legio. G quia intrauerant dæmonia multa in eum. Et rogauerunt illum ne imperaret illis, vt in abyſſum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum paſcentium in monte, & rogabant eum, vt permitteret eis in illos ingredi. Et permiſit illos. Exierunt ergo dæmonia ab homine, & intrauerunt in porcos, & impetu abiit grex per præceps in ſtagnum, & ſuffocatus eſt. Quod vt viderūt factum qui paſcebant fugerunt, & nunciauerunt in ciuitatem & in villas. Exierunt autem videre quod factum eſt. & venerunt ad Ieſum, & inuenerunt hominem ſedentem, a quo dæmonia exierant, veſtitum, ac ſana mente ad pedes eius, & timuerūt. Nunciauerunt aūt illis & qui viderant, quomodo ſanus factus eſſet a legione. Et rogauerunt illum omnis multitudo Gerazenorum, vt diſcederet ab ipſis, ꝗa magno

populi pullularunt, qui multis, inquit, temporibus habebat dæmonium, vtpote, qui a diluuio vſq; ad aduentum domini vexabatur. Nudus autem erat, quia tegumentum naturæ ſuæ & virtutis

Lib.2.q.13. amiſit. AVG. de Quæſt. euan. In domo non habitabat: hoc eſt in cōſcientia ſua non requieſcebat. In monumentis manebat, ideſt in mortuis operib⁹, hoc eſt peccatis delectabatur. AMBRO. Vel quid ſunt corpora ꝑfidorum, niſi quędam ſepulchra, in quibus Dei verba non habi-

Lib.2.q.13. tant? AVGV. de Quæſt. euang. Quòd autē compedibus ferreis, & cathenis ligabatur, ſignificat graues & duras leges Gētium, quibus etiam in eorum republica peccata cohibentur, ꝙ autem vinculis talibus diruptis agebatur a dæmonio in deſertū, ſignificat ꝙ etiam ipſis tranſgreſſis legibus ad ſcelera cupiditate ducebatur, quæ iam vulgarem conſuetudinem excederet, ꝙ vero in eo legio dæmonum erat, ſignificatæ ſunt gentes quæ multis dæmonibus ſeruiebant. ꝙ in porcos paſcentes in montibus dæmonia ire conceſſa ſunt, ſignificat etiam immundos, & ſuperbos homines, quibus dæmonia dominantur propter idolorum cultus. AMBRO. Porci. n. hi ſunt, qui immundorum vſu animalium vocis, & rationis expertes, lutulentis vitæ ſuæ actibus, naturalium coinquinauerunt ornamen-

Lib.2.q.13. ta virtutum. AVG. de Quæſt. euan. ꝙ autem in ſtagnum præcipitati ſunt, ſignificat ꝙ iam clarificatur eccleſia, & liberato populo Gentium a dominatione dominorum, in abditis agunt ſacrilegos ritus ſuos, qui Chriſto credere noluerunt, cæca & profunda curioſitate ſubmerſi. AMBRO. Impetu autem feruntur in præceps, quoniam nullius meriti contemplatione reuocantur, ſed tāquam de ſuperioribus ad inferiora per improbitatis procliue detruſi, inter fluenta mundi huius intercluſo pereunt ſpiritus commeatu. Neque enim in his, qui fluido æſtu voluptatis huc atque illuc feruntur illius ſpūs poteſt eſſe vitale commercium. Videmus igitur, quia homo ipſe ſuæ eſt auctor erumnæ: nam niſi quis porci more vixiſſet, numquàm accepiſſet in eum diabolus poteſtatē, aut ſi accepiſſet non ut perderet, ſed vt probaret. & fortaſſe diabolus, quia poſt domini aduentum bonos iam deprædari non poterat, non omnium hominum, ſed leuium quærit interitum, vt latro non armatis, ſed inſidiatur inermibus. Viderunt hoc magiſtri grægum, & fugerunt: Neque enim vel philoſophiæ profeſſores, vel principes Synagogæ pereūtibus populis poſſunt ferre medici-

Lib.2.q.13. nam. ſolus eſt Chriſtus, qui aufert peccata populorum. AVG. de Quæſt. euan. Vel ꝙ porcorum paſtores fugientes iſta nunciauerūt, ſignificat quoſdam primates impiorum tamquàm Chriſtianam legem fugientes: potentiam tamen eius pergentes ſtupendo, & mirando prædicare. ꝙ autem Geraſeni cognoſcentes quod factū eſt, rogāt Ieſum, vt ab eis diſcederet magno timore perpulſi, ſignificat magnitudinem vetuſta ſuauitate delectatam, honorare quidem, ſed nolle pati Chriſtianam legem, dum dicunt, ꝙ eam implere nō poſſunt. Admirantes tamen fidelem populum a priſtina perdita conuerſatione ſanatum. AMBRO. Vel in Geraſenorum ciuitate ſpecies ſynagogę videtur exiſtere, qui rogabāt, vt diſcederet, quia timore magno tenebantur. Infirma enim mens non capit Dei verbum, nec poteſt pondus ſuſtinere ſapientiæ. Et ideo diuti⁹ moleſtus non fuit, ſed aſcendit ab inferioribus ad ſuperiora: Synagoga. ſ. ad eccleſiam, & egreſſus eſt per ſtagnum. nemo enim de eccleſia ad Synagogam ſine periculo tranſit ſalutis: ſed ille qui de Synagoga ad eccleſiam tranſire deſiderat, crucem ſuam tollat, vt

Lib.2.q.13. diſcrimen euadat. AVG. de Quæſt. euan. Quòd autem ille ſanatus cupit iam eſſe cum Chriſto, & dicitur ei. Redi in domum tuā, & narra quanta tibi fecit Deus, ſic intelligitur, vt ſic quiſquis intelligat poſt remiſſionem peccatorum redeundum ſibi in conſciētiam bonam, ſicut in domum, & ſeruiendum euangelio propter aliorum ſalutem, vt deinde cum Chriſto requieſcat, ne cum præpropere vult eſſe cum Chriſto, negligat myſterium prędicationis fraternæ redemptioni accommodatum.

Lib.2.c.28. g ¶ AVGVSTINVS de Conſenſu Euangeliſtarum. Poſt narratum ante Geraſenos miraculum, tranſit ad narrandum de Archiſynagogi filia dicens. {Factum eſt autem cum rediſſet Ieſus excepit illum turba. Erant enim omnes expectantes eum.} THEO. Simul quidem propter doctrinam, & propter mira-

Lib.2.c.28. cula. AVGVSTINVS de Conſen. Euangeliſ. Quod vero adiungit: {Et ecce venit vir, cui no. Iarius.} non continuo factum accipiendum eſt, ſed prius illud de conuiuio publicanorum, ſicut A narrat Matthæus, cui rei ſic coniungit hoc, vt non poſſit aliud factum conſequenter intelligi. TITVS. Eſt autem poſitum nomen Iudæorum cauſa, qui tunc nouerunt quod accidit, vt nomen demonſtratio miraculi fiat. Acceſſit autem non aliquis infimorum, ſed princeps Synagogæ, vt magis obturarentur Iudæorum ora. vnde ſequitur. Et ipſe princeps Synagogæ erat.} Acceſſit aūt ad Chriſtum cauſa neceſſitatis: vrget enim aliquando dolor ad agē dum ea, quæ decent ſecundum illud Pſalmi: In chamo & freno maxillas eorum conſtringe, qui non approximant ad te. THEOPHY. Vnde neceſſitate inſtāte cecidit ad pedes eius. Sequitur. {Et cecidit ad pedes Ieſu.} Decebat autem vt abſque neceſſitate cogente caderet ad pedes eius, & cognoſceret ipſum Deum eſſe. CHRYSOSTOMVS: Sed conſidera eius inertiam, quærit enim a Chriſto, vt in domum veniat: Sequitur: {Rogans eum vt intraret in domum eius,} ignorans ſcilicet, quòd abſens poterat liberare. nam ſi ſciuiſſet, dixiſſet ſicut Centurio. Dic verbo, & curabitur filia mea. GRECVS. Cauſa autem aduentus eis ponitur. cum ſubditur. {Quia vnica filia erat illi, domus fundamentum, ſucceſſio generis. {Ferè annorum duodecim,} in ipſo, ſcilicet flore ætatis. {& hæc moriebatur.} pro thalamis efferenda ad tumulum. CHRYSO. C Aduenerat autem dominus: non vt iudicaret mundum, ſed vt ſaluaret, quapropter non examinat dignitatem petentis, ſed æquanimiter arripit opus, ſciens quòd maius erat futurum quod quærebatur: vocabatur autem ad remedium ægrotantis, nouit autem ſe ſuſcitaturum iam mortuam, & inſerturum terrenis firmam ſpem reſurrectionis. AMBROSIVS: Suſcitaturus autem mortuam ad faciendum fidem, Emorroiſſam ante curauit, ſicut & reſurrectio temporalis in paſſione domini celebrabatur, vt perpetua illa credatur. {Et contigit dum iret, a turba comprimebatur.} CYRILLVS: Quod maximum erat indiciū, quòd veram carnem induerat, & omnem conculcaret ſuperbiam: neque enim a longe ſequebantur, ſed eum circundabāt. GREGO. Quædam autem mulier graui morbo detenta, ob cuius infirmitatis curam medici omnes diuitias conſumpſerant, ſolam ſpem in tanta diffidentia reperit, vt procideret domino, de qua ſequitur. {Et mulier, quę erat in flu. ſan. ab an. duod. quæ D in me. ero. oēm ſubſtan. ſuam. nec ab il. po. cu. ac retro.} TITVS: Qualiter autem non eſt digna præconio hæc mulier, quæ viribus extinctis corporeis ob continuum ſanguinis fluxum, & tanto populo concurrente circa illum affectu roborata, & fide petierat populum, & retro latens tetigerat fimbriam veſtimenti. Sequitur. {Tetigit fimb. veſtimen. eius.} CYRIL. Neque enim licebat immundis, vel tangere quemquam ſanctorum, vel appropinquare viro ſancto. CHRY. Ritu autem legis huiuſmodi paſſio reputabatur immundicia magna. aliter etiam. Nondum enim nec ipſa habebat dignam opinionem de eo: non enim putauiſſet latere, ſed tamen confiſa de ſanitate accedit. THEOPHYLVS. Sicut autem cum aliquis oculum lucernæ lucenti adhibet, aut igni ſpinas ſtatim operationem illorum experitur: ſic quidem qui fidem affert potenti curare ſtatim curationem conſequitur. {Et confe. ſte. flu. ſangui. eius.} CHRY. Non autem ſola veſtimenta ipſius mulierem ſaluarunt: nam & milites ſortiti ſunt ea inter ſe, ſed fidei eius intentio. THEO. Credidit enim & ſaluata eſt. & vt congruum fuit, primo tetigit Chriſtum intellectualiter: deinde corporaliter. GRECVS. Audiuit autem dominus tacitas mulieris conſiderationes tacens liberauit tacentem: paſſus ſua ſponte ſanitatis rapinam: ſed poſtea miraculum publicat. vnde ſequit. {Et ait Ieſus, quis eſt qui me tetigit?} CYRI. Non enim latuit dominum perpetratum miraculum, ſed qui cuncta cognoſcit, quaſi neſciret interrogat. GRECVS: Neſcientibus autem diſcipulis quod quærebatur, ſed putantibus de ſimplici quodam tactu dicere: domini quæſtioni reſpondent. Sequitur enim: Negantibus autem omnibus dixit Petrus, & qui cū illo erant: præceptor, turbæ te compri. & affli. & dicis: quis me tetigit?} Et ideo dominus tactum ſua reſponſione diſtinguit. Sequitur enim: {Et dixit illis Ieſus: Tetigit me ali} ſicut etiam dicebat. Qui habet aures audiendi, audiat. quàmuis omnes habeant huiuſmodi corporalem auditum, ſed non eſt vere audire, ſi audiatur incaute, nec vere tangere, ſi infideliter tangantur.

timore tenebantur. Ipſe autem aſcēdens nauim, reuerſus eſt. Et rogauit illum vir, a quo dæmonia exierant, vt cum eo eſſet. Dimiſit autem eum Ieſus, dicens: Redi in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per vniuerſam ciuitatem, prædicans quanta feciſſet illi Ieſus. B g Factum eſt autem cum rediſſet Ieſus, excepit illum turba. Erant autem omnes expectantes eum. Et ecce venit vir, cui nomē Iairus, & ipſe princeps Synagogæ erat, & cecidit ad pedes Ieſu, rogans eum vt intraret in domū eius, quia vnica filia erat ei ferè annorum duodecim, & hæc moriebatur. Et contigit dum iret, a turbis comprimebatur. Et mulier quædam erat in fluxu ſanguinis ab annis duodecim, quæ in medicos erogauerat oēm ſubſtātiā ſuā, nec ab vllo potuit curari.

CYRIL. Propalat autem conſequenter quod factum eſt, cum ſubditur: {Nam & ego noui virtutem de me exiſſe.} Materialius reſpondet ſecundum opinionem audientium: hic tamē nobis manifeſtat, ꝙ ipſe verus eſt Deus, & ex eo quod prodigaliter factum etiam ex ſermonibus: tranſcendit.n. naturam noſtram, & forſan angelicam poſſe quamquam virtutem emittere quaſi a propria natura. Conuenit autē hoc ſoli ſupremę naturæ: nulla namque creaturarum aliquam gerit ſaluandi poteſtatem, vel etiam aliqua alia. Similiter faciendi, ſed diuinitus præſtitam. non enim ambitioſę gloriæ non dimiſit latere diuinæ virtutis oſtenſionem, qui multoties præceperat taceri ſua miracula, ſed quia ſpectabat ad vtilitatem eorum qui vocabantur per fidem ad gratiam. CHRY. Primo enim ſoluit fœmineum metum, ne remorſum conſcientiæ pateretur quaſi ſurripiens gratiā. Secundo corrigit eam, quia latere putauerat. Tertio fidem eius exprimit cunctis, vt alii imitentur: prodit ꝙ non minus miraculū retentione ſanguinis dum oſtendit ſibi cuncta patere. CYRIL. Inſuper principem Synagogæ perſuadebat indubitabiliter credere, ꝙ a laqueis mortis eripiet filiam eius. CHRY. Ob hoc autē dominus non ſtatim eam manifeſtauerat, vt oſtēſo ꝙ omnia ſibi liquent, faciat mulierem prædicare quod factum eſt vt ſuſpitione miraculum careat. vnde ſequitur. {Videns autem mulier, quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes eius, & ob quam cauſam tetigit eum, indica.cor.om.po.& quēad.confeſtim ſa.ſit.} ORIG. Eandem autem ſanitatem, quam nacta eſt mulier ex contactu verbis confirmauit Saluator. vnde ſequitur. {At ipſe dixit illi; Filia, fides tua te ſal.fe. vade in pace.} ideſt: eſto ſana tuo flagello, & ſanat quidem primo per fidem animam: deinde vero corpus. TITVS. Vocat autem filiam iam fidei cauſa ſanatam: fides enim gratiam adoptionis impendit.

Lib.7.c.14. EVSE. in Eccle. Hiſto. Dicunt autem hanc mulierem in Pameade, quæ eſt Cæſarea Philippi: vnde fuit oriunda ſtatuiſſe triumphos inſignes collati ſibi beneficii a Saluatore, ſtabat namque ſuper altam baſim ad limina domus eius Aeneum ſimulacrum mulieris flexis genibus, manibuſque iunctis quaſi præcaretur, ex cuius oppoſito aliud erectum ſimulacrū ad inſtar viri, eiuſdemque materiæ amictum diploide, & manum verſus mulierem extendens, ante cuius pedes ſuper ipſam baſim aliena ſpecies plātæ orta, quæ vſque ad aeneæ diploidis oras pertingens, medicina omnium paſſionum eſſe ferebatur. Hanc autem ſtatuam dicebat repræſentare Chriſtum, quam Maximus deſtruxit. AMBRO.

I Myſtice autem reliquerat in Geraſenis Synagogam Chriſtus, & quem ſui non receperant, recepimus alieni. BEDA. Vel in fine ſæculi dominus eſt ad Iudæos rediturus, atque ab eis per fidei confeſſionem libenter excipiendus. AMBRO. Quem autem putamus Synagogæ principem eſſe niſi legem, cuius contemplationē dominus Synagogā non pœnitus dereliquerit. BEDA. Vel princeps Synagogæ Moyſes intelligitur. vnde bene Iairus. i. illuminās vel illuminatus vocatur, quia qui accipit verba vitæ dare nobis, & per hoc cæteros illuminat, & a ſpirituſancto illuminatur. cecidit aūt Archiſynagogus ad pedes Ieſu, quæ legiſlator cum tota patrum progenie Chriſtum in carne apparentem longe ſibi præferendum eſſe cognouit. Si enim caput Chriſti Deus: conuenienter pedes accipiendi ſunt incarnatio qua terram noſtræ mortalitatis tetigit. rogauit autem intrare in domum eius, quia eius videre deſiderabat aduentum. Filia autem vnica eius eſt Synagoga, q̄

K ſola legali eſt inſtitutione cōpoſita, quæ duodecimo ætatis anno, hoc eſt tempore pubertatis appropinquante moriebatur, quia nobiliter a Prophetis educata, poſtquàm ad intelligibiles annos peruenerat, in quibus ſpirituales Deo fructus gignere debebat, ſubito errorum languore conſternata, ſpiritualis vitæ viam amiſit. etſi Chriſtus non ſuccurreret corruiſſet in mortem, ad puellam autem ſanandam pergens dominus a turba comprimitur, quia genti Iudeæ ſalutaria monita præbens, carnalium populorum eſt conſuetudine grauatus. AMBRO. Ad hanc autem principis filiam dum properat Dei verbum, vt ſaluos faceret filios Iſrael; ſancta eccleſia ex gentibus congregata, quæ inferiorum lapſu criminum deperibat: paratam aliis fide præripuit ſanitatem. BEDA. Dupliciter autem ſanguinis fluxus poteſt intelligi, hoc eſt, & ſuper idolatriæ proſtitutione, & ſuper his quæ carnis & ſanguinis oblectatione patrantur. AMBRO. Quid autem ſibi vult, quòd hæc principis filia annorum duodecim moriebatur, & mulier iſta fluxu ſanguinis ab annis duodecim laborauit, niſi vt intelligatur: quia quam diu Synagoga viguit, laborauit eccleſia? BEDA. Vna enim pene ſæculi ætate Synagoga in Patriarchis naſci cœpit, & Gentilium nationem idolatriæ fœdauit. AMBRO. Sicut autem illa in medicis erogauerat omnem ſubſtantiam ſuam: ita cōgregatio gentiū amiſerat omnia dona naturæ. BEDA. Medicos autem intelligas ſiue falſos Theologos, ſiue Philoſophos, legumque doctores ſæcularium, qui multa de virtutibus vitiiſque diſſerentes, vtilia ſe viuendi inſtituta mortalibus dare promittebant, ſeu ipſos immundos ſpiritus, qui velut hominibus conſulendo, ſe pro Deo colendos ingerebant, quibus audiendis, Gentilitas, quantomagis naturalis induſtriæ vires expenderat, tanto minus potuit ab iniquitatis ſuæ ſorde curari. AMBROSIVS. Audiens autem ægrotare populum Iudæorum, ſperare cœpit ſalutis ſuæ remedium. Tempus veniſſe cognouerat, quo medicus adeſſet de cœlo, ſurrexit vt occurreret fide promptior, pudore contractior: hoc enim eſt pudoris, & fidei agnoſcere infirmitatem, non deſperare veniam: verecunda ergo fimbriam tetigit, fidelis acceſſit, religioſa credidit, ſapiens ſanatam ſe eſſe cognouit, ſic ſancta plebs Gentium, quę Deo credidit, peccatum erubuit vt deſereret, fidem detulit, vt crederet, deuotionem exhibuit, vt rogaret, ſapientiam induit, vt ſanitatem ipſa ſentiret, fiduciam ſumpſit, vt fateretur, quod præripuiſſet alienum. Retro autem tangitur Chriſtus, quia ſcriptum eſt: Poſt dominum Deum tuum ambulabis. BEDA: Et ipſe ait: Siquis mihi miniſtrat, me ſequatur. ſiue quia præſentem in carne dominum non videns, vel quia peractis diſpenſationis ſacramentis per fidem cœpit veſtigia eius ſubſequi. GREG. 3. Mora. Præmente autem turba vna Redemptorem noſtrum mulier tetigit, quia carnales quique in eccleſia eum comprimunt, a quo longe ſunt, & ſoli tangunt, qui huic veraciter humiles adiunguntur. Turba igitur præmit & non tangit, quia & importuna eſt per præſentiam, & abſens per vitam. BEDA. Vel vna credula mulier dominum tangit, quia qui diuerſis hæreſibus inordinate affligitur, ſolo catholicæ eccleſiæ corde fideliter quæritur. AMB. Non enim credunt qui comprimunt: credunt qui tangunt. fide tangitur Chriſtus, fide videtur. Denique vt fidem credentis exprimeret, dicit: Ego cognoui virtutē de me exiſſe, quod eſt euidentius indicium, quia non intra poſſibilitatem conditionis humanæ, atque intra corporis clauſtrum diuinitas coarctata eſt, ſed vltra fines noſtræ mediocritatis virtus exundat æterna. non enim humana ope plebs Gentium liberatur: ſed Dei munus eſt congregatio nationum, quæ etiam breui fide miſericordiam inclinat æternam. Nam ſi conſideremus quanta ſit fides noſtra, & intelligamus quantus ſit Dei filius, videmus, quia comparatione eius fimbriam tm̄modo tangimus, ſuperiora vero veſtimenti eius nequiuimus attingere. Si igit̄ & nos curari volumus, fide tāgamus fimbriā Chriſti, nō aūt latet eum quicūque tetigerit. Beatus qui extremā partem verbi tetigerit, nam totum quis poteſt compræhendere. Cap. 14. & 15.

h ¶ CHRY. Oportune dominus expectabat puellæ mortem, vt propalaretur reſurrectionis miraculum, propter quod & tardius incedit, & loquitur cum muliere diutius, vt Archiſynagogi filia expiraret. & huius aduentus nuncii aduenirent. Dicitur: {Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem Synagogæ dicens ei, quia mortua eſt filia tua, noli vexare illum.} AVGV. de Conſen. Euangeli. Sed cum Matthæus Archiſynagogum non morituram filiam ſuam, narret domino nunciaſſe, ſed omnino defunctam, Lucas autem, & Marcus nondum mortuam, vſque adeo, vt dicant veniſſe poſtea qui mortuam nunciarent, conſiderandum eſt ne repugnare videatur. Et intelligendū eſt breuitatis hoc cauſa Matthæum potius dicere voluiſſe, rogatum eſſe dominum, vt faceret quod eum feciſſe manifeſtum eſt ſ. mortuam ſuſcitaret. Attendit enim nō verba patris de filia ſua, ſed quod eſt potiſſimum, voluntatem. Sanè ſi alii duo vel quiſquam eorum partem commemoraſſet dixiſſe, quòd venientes de domo dixerunt, ut iam non vexaretur Ieſus, quia puella mortua fuiſſet, repugnarent eius cogitationi verba quæ poſuit Matthæus. Nunc vero illud nunciantibus, & prohibentibus ne magiſter veniret, nō legitur ꝙ ipſe conſenſerit. vnde dn̄s non diffidentem repræhendit, ſed credētem robuſtius

Acceſſit retro, & tetigit fimbriā veſtimenti eius, & confeſtim ſtetit fluxus ſanguinis eius. Et ait Ieſus: Quis eſt qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, dixit Petrus, & qui cum illo erant, Præceptor, turbę te comprimunt & affligunt, & dicis: quis me tetigit? Et dixit Ieſus: Tetigit me aliquis? Nam & ego noui virtutem de me exiſſe. Videns autem mulier, quia non latuit: tremens venit, & procidit ante pedes eius, & ob quam cauſam tetigit eum indicauit coram omni populo, & quemadmodū confeſtim ſanata ſit. At ipſe dixit ei: Filia, fides tua ſaluā te fecit. Vade in pace. Adhuc illo loquēte, venit quidam ad principem Synagogę dicens ei, quia mortua eſt filia tua, noli vexare illum. Ieſus autem audito hoc verbo, reſpondit patri puellæ: Noli timere.

A robuſtius confirmauit. vnde ſequitur. {Ieſus autem au. hoc ver. reſp. pa. pu. no. ti. ſed crede tantum, & ſalua erit. ATHANA. Fidem dominus exigit ab inuocantibus eum, non quia indiget adminiculo aliorum: ipſe namque & dominus & largitor eſt fidei. Sed ne videretur ex acceptione perſonarum ſua dona conferre, oſtendit, ꝙ credentibus fauet, & ne ſine fide accipiāt beneficia, & ea per infidelitatē aboleant. vult enim benefaciēs durare gratiam, & ſanans inconcuſſum permanere remedium. THEO. Mortuam autem ſuſcitaturus, eiecit omnes quaſi nos docens abſque inani gloria eſſe, & nihil ad demonſtrationem facere. & ꝙ cum quis debet miracula perpetrare, nō decet ipſum eē in medio plurimorum, ſed ſolitarium & ab aliis ſeparatum. vnde ſequitur: {Et cum perueniſſet ad domum non permittit intrare ſecum quemquam niſi Petrum, & Ioannem, & Iacobum, & patrem & matrem puellæ.} Solos autem hos intromiſit tamquam diſcipulorum vertices, & potentes miraculum occultare. non enim volebat ipſum ante tempus pluribus reuelari, forte propter inuidiam Iudæorum. Sic & cum quis nobis inuidet, non debemus iuſtitias noſtras ei reuelare, ne ei maioris inuidiæ occaſio tribuatur. CHRY. Cęteros autem diſcipulos non aſſumpſit, prouocans eos ad appetitum maiorem, ob id quoque quòd nondum erant plene diſpoſiti, vt & alij iſtos imitentur. Aſſumpſit etiam parentes in teſtes, ne quis dicere poſſet fallax eſſe reſurrectionis indicium. Ad hoc etiam illud nota, quòd defluentes excluſit a domo, & indignos oſtendit huius viſione. Sequitur enim: {Flebant enim omnes & plangebant illā.} Quòd ſi tunc excluſit, multo magis nunc: tunc enim nondum patuerat in ſomnum mortem fuiſſe conuerſam. Nullus ergo de cętero ſe contendat iniuriam inferens Chriſti victoriæ, qui ſuperauit mortem & eam in ſomnum conuertit, ad cuius oſtenſionem ſubditur. {At ille dixit: Nolite flere. non eſt enim mortua puella, ſed dormit.} Oſtendens ſingula ſibi fore in promptu, & quòd eam viuificaret, quaſi ſuſcitaret in ſomno, nihilominus tamen deridebant eum. Sequitur enim: {Et deridebant eum, ſcientes quia mortua eſſet.} Quos non obiurgauit, nec deriſionem repreſſit, vt etiā deriſio fiat mortis indicium. nam quia vt plurimum poſt acta miracula homines perſeuerent increduli, verbis propriis eos præuenit. vt autem quaſi per viſum diſponeret ad reſurrectionis fidem tenet manum puellæ. vnde ſequitur: {Ipſe autem tenens manum eius, clamauit dicens: puella ſurge.} Cumq; tenuiſſet, ſuſcitat eā. vnde ſequitur: {Et reuerſus eſt ſpiritus eius & ſurrexit continuo. Non enim infudit aliam animam, ſed illam eandem, quæ expirauerat reſtituit. Nec ſolummodo ſuſcitat, immo iubet etiam illam cibari. Sequitur enim: {Et iuſſit illi dare manducare.} ne ſcilicet phantaſticum eſſe videatur quod factum eſt, nec ipſe propinat: ſed aliis mandat. Sicut & in Lazaro dixit: Soluite eum, ac deinde participem menſę fecit. GRAECVS. Deinde ſtupefactos miraculo & penè clamantes parentes cohibet, ne factum prædicent. Sequitur enim: {Et ſtupuerunt parētes eius, quibus præcepit ne alicui dicerent, quod factum erat.} Oſtendens, quòd largitor bonorū eſt, non autem cupidus gloriæ, datq; totum nihil recipiens. Qui vero venatur operum gloriam aliquid quidem exhibuit, aliquid vero recepit. BEDA. Myſtice autem ſaluata a fluxu ſanguinis muliere, mox filia principis mortua nunciatur, quia dum eccleſia a vitiorum labe mundata eſt, continuo ſynagoga perfidia atque inuidia ſoluta eſt. Perfidia quidem, quia in Chriſtum credere noluit, inuidia vero, quia eccleſiam credidiſſe doluit. AMBR. Adhuc autem & ſeruuli principis increduli erant ad reſurrectionem, quam Ieſus in lege prædixit, in euangelio compleuit. vnde dicunt: {Noli vexare illum:} quaſi ſit ſibi impoſſibile ſuſcitare mortuam. BEDA. Vel per eos ſignificatur, qui a Deo deſtitutum ſynagogę ſtatum vident, vt reſtaurari poſſe non credant. ideoque pro ſuſcitatione illius ſupplicandum eſſe eſtiment, ſed quia impoſſibilia ſunt apud homines. vnde dominus ei dixit: {Noli timere, crede tantum & ſalua erit.} Pater puellæ cætus doctorum legis accipitur, qui ſi credere voluerit etiam ſubiecta ei ſynagoga ſalua erit. AMBRO. Itaque cum veniſſet in domum, paucos futuræ reſurrectionis arbitros aſciuit, non enim a multis continuo eſt credita reſurrectio. Quæ tamen tantæ diuerſitatis eſt cauſa? Supra publice filius viduæ ſuſcitatur, hic remouentur pluA res arbitri, ſed puto quòd pietas ibi domini declaratur, quia vidua mater vnici filij non patiebatur moras. eſt enim forma ſapientiæ in filio viduæ cito eccleſiam crediturā. In archiſynagogi filia credituros quidem Iudæos, ſed ex pluribus pauciores. Denique dicente domino: {Non eſt mortua puella, ſed dormit, deridebant eum. Quicumque enim nō credit, irridet. Fleant igitur mortuos ſuos qui putant mortuos, vbi reſurrectionis fides ē, nō mortis ſpecies, ſed quietis eſt. BEDA. Synagoga etiam, quia ſponſi lætitiam qua viuere poſſit amiſit, quaſi inter plangentes mortua iacēs, nec hoc ipſum quare plāgatur, intelligit. AMBRO. Tenens autem dominus manum puellæ ſanauit eam, beatus enim ſi cuius manus ſapientia teneat, inducat in penetralia ſua, iubeat manducare, panis enim cæleſtis eſt Dei verbum. inde & illa ſapientia, quæ Dei corporis & ſanguinis altaria repleuit alimentis. Venite inquit, edite panes meos, & bibite vinum quod miſcui vobis. BEDA. Surrexit autem puella continuo, quia Chriſto manum confortante, homo a morte animæ reſipiſcit. Sunt enim nonnulli qui iacente tantum cogitatione peccati ſibi mortem cōſciſcunt, ſed tales ſe viuificare ſignificans dominus, ſuſcitauit

C filiam archiſynagogi. Alij vero ipſum malum quod delectantur agendo, mortuum ſuum quaſi extra portas efferunt, & hos ſe ſuſcitare demonſtrans, ſuſcitauit filium viduæ extra portas ciuitatis. Quidam vero etiam peccati conſuetudine ſe quaſi ſepeliendo corrumpunt, & ad hos etiam erigendos adęſt gratia ſaluatoris, ad quod intimandum reſuſcitauit Lazarum quatuor dies in monumento habentem. Quanto autem grauior eſt mors animæ, tanto acrior pęnitentis feruor inſiſtat. vnde iacentem in conclaui mortuam leui voce reſuſcitat, delatum foras iuuenem pluribus dictis corroborat. Ad quatriduanum vero ſuſcitandum fremuit ſpiritu, lachrymas fudit, & voce magna clamauit. Sed & hic notandum, quòd publica noxia publico egent remedio, leuia peccata, ſecreta queunt pænitentia deleri. Puella in domo iacens paucis arbitris reſurgit, iuuenis extra domum turba multa comitante ſuſcitatur, Lazarus de monumento vocatus multis populis innotuit.

Et reuerſus eſt ſpiritus eius, & ſurrexit continuo. Et iuſſit illi dare manducare. Et ſtupuerunt parentes eius, quibus præcepit ne alicui dicerent qđ factū erat:

Crede tantum & ſalua erit. Et cum veniſſet domum, non permiſit intrare ſecum quemquam niſi Petrum, & Iacobum, & Ioannem, & patrem, & matrem puellæ. Flebant autem omnes, & plangebant illā. At ille dixit: Nolite flere. Non eſt mortua puella, ſed dormit. Et deridebāt eum, ſcientes quia mortua eſſet. Ipſe autem tenens manum eius, clamauit dicens: Puella, ſurge.

CAP. IX.

B Conuocatis autem Ieſus duodecim Apoſtolis: dedit illis virtutem & ptātē ſup oīa dæmonia, & vt languores curarēt. Et miſit illos p̄dicar̄ regnū Dei, & ſanare īfirmos.

CAP. IX.

D CIRYLLVS. Decebat inſtitutos miniſtros ſacrarum doctrinarum poſſe mira peragere, & per ipſos effectus credi quòd eſſent Dei miniſtri. vnde dicitur: {Conuocatis autem Ieſus duodecim Apoſtolis, dedit illis virtutem & poteſtatem ſuper omnia dæmonia.} In quo eleuatum ſupercilicium diaboli flectit, qui dicebat aliquando. Non eſt qui contradicere valeat. EVSE. Et vt per eos venetur genus humanum, non ſolum dat eis vt prauos ſpiritus pellant, ſed etiam quamlibet infirmitatem ſanent ex eius imperio. vnde ſequitur: {Et vt languores curarent. CIRYL. Attendas hic diuinam filij poteſtatem naturæ corporali non cōuenientem, agere namque miracula aderat ſanctis, non natura, ſed participatione ſpirituſſancti. Super hoc autem aliis concedere poteſtatem prorſus alienum erat ab eorum virtute. Qualiter enim poſſet natura

E creata ſuper ſpiritus dona poſſidere dominium? At dn̄s noſter Ieſus Chriſtus tamquā naturaliter Deus exiſtens impertitur huius gratiam quibus vult, non inuocans in eos alienā virtutem, ſed infundens ex promptuariis propriis. CHRY. Poſtquam autem ſatis confortati fuerant ex eius comitiua, & competens nacti ſunt argumentum virtutis eius, mittit eos. vnde ſequitur: {Et miſit illos prædicare regnum Dei & ſanare infirmos.} Vbi conſidera, ꝙ non committitur eis aliquod ſenſibile dicere, ſicut Moyſes & prophetæ, qui terram & bona terrena promittebant, hi vero regnum cælorum & quæcūque continentur in eo. GRE. Nazanzenus. Mittens aūt diſcipulos ad prædicandū dn̄s multa eis iniunxit, quorum ſumma eſt, ſic eos virtuoſos eſſe, ſic cōſtantes atq; modeſtos, & vt breuiter loquar, cæleſtes, vt non minus pp eorum modum viuendi, q̄ propter verbum euangelica doctrina propagaretur. Et ideo cū ęris & baculi carentia & amictus ſingularitate mittebanť. Et ideo ſubdit: {Et ait ad illos:} Nihil tuleritis in via, neque virgā neq; perā, neq; panē neq; pecuniam, neq; duas tunicas habeatis.